ประโยค ป.ธ. ๓
ปัญหา บาลีไวยากรณ์
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๙ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

๑. สระในบาลีภาษามีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ จัดเป็นคู่ไว้เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ สระไหนเกิดใน ๒ ฐาน ฯ

๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
คำว่า สาวโก + อหำ + อสฺมิ และ นาโค + อิว เมื่อประกอบสนธิแล้วได้รูปเป็นอย่างไร ฯ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ราชคหำ เป็นนามนามชนิดไหน ฯ

ข. สัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ

ค. ภิกษุ ๕๐๐ รูป ต่อเป็นสังขยาว่าอย่างไร ฯ

ฆ. สตฺถารา เป็นวิภัตติไหนบ้าง ฯ

ง. โต, ตฺร ปัจจัย เป็นเครื่องหมายวิภัตติไหน ฯ

๔. กิริยาขยาตประกอบด้วยเครื่องปรุงเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ
จงแก้คำที่เห็นว่าผิดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ในประโยคต่อไปนี้ :-

ก. ตโย อิตฺถิโย มาตาปิตูนำ อาคมนำ โอโลเกนฺตา นิสีทึสุ ฯ

ข. เอกจฺจา ชนา สตฺถุ ธมฺมำ โสตุำ ลภติ ฯ

ค. ภิกฺขูนำ สหสฺสานิ ธมฺมสภายำ สนฺนิปตึสุ ฯ

๕. กรณสาธนะ ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร ฯ จีวรปารุปนำ (ฐานำ) และปมาโท ลงปัจจัยอะไร ฯ เป็นรูป และสาธนะอะไร จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

๖. สมาสว่าโดยกิจมีเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ สฏฺจิวสฺโส(เถโร), นาคราชา เป็นสมาสอะไร จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

๗. สมุหตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร ฯ อะไรบ้าง ฯ พาลฺยำ, ทกฺขิเณยฺโย (สาวกสงฺโฆ) ลงปัจจัยอะไร ฯ ในตัทธิตไหน ฯ จงตั้งวิเคราะห์มาดู ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ป.ธ. ๓
ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. สระในบาลีภาษามี ๘ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ
จัดเป็นคู่ไว้ ๓ คู่ คือ อ อา เรียกว่า อ วัณโณ
อิ อี เรียกว่า อิ วัณโณ
อุ อู เรียกว่า อุ วัณโณ
สระที่เกิดใน ๒ ฐาน คือ เอ กับ โอ ฯ

๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๕ คือ โลโป ลบ ๑ อาเทโส แปลง ๑ อาคโม ลงตัวอักษรใหม่ ๑ ปกติ ปรกติ ๑ สญฺโญโค ซ้อนตัวพยัญชนะ ๑ ฯ

สาวโก + อหำ + อสฺมิ เมื่อประกอบสนธิแล้ว ได้รูปเป็น **สาวโกหมสฺมิ**

นาโค + อิว เมื่อประกอบสนธิแล้ว ได้รูปเป็น **นาโคว** ฯ

๓. ได้ตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ราชคหำ เป็น อสาธารณนาม ฯ

ข. สัพพนาม แบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม ๑ วิเสสนสัพพนาม ๑ ฯ

ค. ภิกฺษุ ๕๐๐ รูป ต่อเป็นสังขยาว่า **ปญฺจ ภิกฺขูนำ สตานิ, ปญฺจ ภิกฺขุสตานิ, ปญฺจภิกฺขุสตานิ** หรือ **ปญฺจสตา ภิกฺขู** ฯ

ฆ. **สตฺถารา** เป็นได้ทั้ง ตติยาวิภัตติ และ ปัญจมีวิภัตติ ฯ

ง. **โต** ปัจจัย เป็นเครื่องหมาย ตติยาวิภัตติ, ปัญจมีวิภัตติ และ สัตตมีวิภัตติ ได้บ้าง ฯ

ตฺร ปัจจัย เป็นเครื่องหมาย สัตตมีวิภัตติ ฯ

๔. กิริยาอาขยาต ประกอบด้วยเครื่องปรุง ๘ คือ วิภัตติ, กาล, บท, วจนะ, บุรุษ, ธาตุ, วาจก, ปัจจัย ฯ

ได้แก้คำที่เห็นว่าผิดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ดังนี้

ก. **ติสฺโส** อิตฺถิโย มาตาปิตูนำ อาคมนำ **โอโลเกนฺติโย** นิสีทึสุ ฯ

ข. **เอกจฺเจ** ชนา สตฺถุ ธมฺมำ โสตุำ **ลภนฺติ** ฯ

ค. ภิกฺขูนำ สหสฺสำ ธมฺมสภายำ **สนฺนิปติ** ฯ

๕. กรณสาธนะ ที่เป็นกัตตุรูป ท่านบัญญัติให้แปลว่า เป็นเครื่อง ก็ได้ เป็นเหตุ ก็ได้ ที่เป็นกัมมรูป ท่านบัญญัติให้แปลว่า เป็นเครื่องอันเขา ก็ได้ เป็นเหตุอันเขา ก็ได้ ฯ

จีวรปารุปนำ (ฐานำ) ลง **ยุ** ปัจจัย เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ

ตั้งวิเคราะห์ว่า จีวรำ ปารุปนฺติ เอตฺถาติ จีวรปารุปนำ (ฐานำ) ฯ

ปมาโท ลง **ณ** ปัจจัย ที่เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ

ตั้งวิเคราะห์ว่า ปมชฺชนำ ปมาโท ฯ

ที่เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ ตั้งวิเคราะห์ว่า ปมชฺชติ เตนาติ ปมาโท ฯ

๖. สมาสว่าโดยกิจ มี ๒ คือ ลุตฺตสมาโส ๑ อลุตฺตสมาโส ๑ ฯ

สฏฺฐิวสฺโส (เอโร) เป็น ฉัฏฐีตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส

ตั้งวิเคราะห์ว่า สฏฺฐี วสฺสานิ ยสฺส โส **สฏฺฐิวสฺโส (เอโร)**

นาคราชา เป็น วิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส

ตั้งวิเคราะห์ว่า นาโค ราชา **นาคราชา**

หรือ นาโค จ โส ราชา จาติ **นาคราชา** ฯ

๗. สมุหตัทธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณฺ ณ ตา ฯ

พาลฺยํ ลง ณฺย ปัจจัย ใน ภาวตัทธิต ตั้งวิเคราะห์ว่า พาลสฺส ภาโว **พาลฺยํ**

ทกฺขิเณยฺโย (สาวกสงฺโฆ) ลง เอยฺย ปัจจัย ใน ฐานตัทธิต

ตั้งวิเคราะห์ว่า ทกฺขิณํ อรหตีติ **ทกฺขิเณยฺโย (สาวกสงฺโฆ)** ฯ
